

Polasaí Um Chosaint Linbh

Moonfish Theatre

Eanair 2016

RÁITEAS I DTAOBH BEARTAIS UM CHOSAINT LEANAÍ

Táimidne Compántas Moonfish tiomanta do chur chuige a thugann aird ar riachtanais na hóige inár gcuid oibre le leanaí agus le daoine óga. Dearbhaímid go gcuirfimid timpeallacht agus taithí shábháilte ar fáil, áit a dtabharfar tús áite do leas an linbh/ an duine óig. Cloífimid leis na moltaí in '*Children First: National Guidelines for the Protection and Welfare of Children.*', a d'fhoilsigh An Roinn Sláinte agus Leanaí. Tá beartais i dtaobh na bpointí seo a leanas curtha i bhfeidhm againn:

Cód Iompair do gach ball foirne;

- Tuairisciú ar mhí-úsáid a bhfuil taifead air nó a bhfuil amhras ann faoi (féach Aguisín 1 do chatagóirí mí-úsáide);
- Rúndacht;
- Earcú agus Roghnú Foirne;
- Bainistiú agus Stiúradh Foirne;
- Ról na bPríomchúramóirí;
- Líomhaintí faoi mhí-úsáid ón bhfoireann;
- Gearáin agus Ráitis;
  - Tarlúintí agus Timpistí.
  -

Athbhreithneofar an beartas seo ar 01/04/'17

Máiread Ní Chróinín

Dáta: 01/01/'16

Cód Iompair don fhoireann

Leas an Linbh

- • Caitheamh go cothrom le gach leanbh agus duine óg;
- • Éisteacht le leanaí agus le daoine óga agus meas a léiriú orthu;
- • Leanaí agus daoine óga a bheith rannpháirteach i bpróisis déanta cinní, de réir mar is cuí;
- • Brostú, Tacaíocht agus Moladh a chur ar fáil (beag beann ar chumas);
- • Teanga chuí a úsáid (fisiciúil agus labhartha)
- • Spraio agus atmaisféar dearfach a chothú;
- • Critic dhearfach a sholáthar de réir mar a theastaíonn;
- • Caitheamh le leanaí agus le daoine óga mar dhaoine aonánacha;
- • Meas a léiriú ar spás pearsanta an linbh agus an duine óig;
- • Sainchríocha iompair a phlé le leanaí agus le daoine óga agus lena bpríomhchúramóirí, agus na pionóis a ghabhann lena sárú a phlé leo chomh maith;
- • ‘Conradh’ grúpa a aontú sula dtosaítear ar sheisiún;
- • Tuairimí a lorg ón ngrúpa faoi dhul chun cinn an tionscnaimh;
- • Áiseanna agus ábhair atá oiriúnach d’aois na leanaí a úsáid;
- • Dea-shampla a thabhairt;
- • Tuiscint a léiriú do ghníomhaíochtaí eile an linbh nuair atá cleachtaí nó imeachtaí á socrú; e.g. cúrsaí scoile nó scrúduithe;
- • Bheith airdeallach faoi theorainneacha cumais an linbh nó an duine óig, iad a bheith faoi chúram dochtúra mar shampla;
- • Atmaisféar a chothú ina mbíonn iontaoibh ag daoine as a chéile;
- • Meas a léiriú ar dhifríochtaí cumais, cultúir, reiligiúin, cine agus ionannais gnéasúil.

Dea-chleachtas

- Gach leanbh/duine óg a chlárú (ainm, seoladh, fón, riachtanais speisialta, tinreamh, sonraí teagmhála i gcás práinne);
- An Beartas Um Chosaint Leanaí agus nósanna imeachta a chur in iúil do phríomhchúramóirí/daoine óga, áisitheoirí agus cuairteoirí;
- Nósanna imeachta i gcás práinne a bheith ullamh agus an fhoireann a bheith ar an eolas faoi na nósanna sin;
- Gan leanaí agus daoine óga le riachtanais speisialta a fhágáil amuigh agus a bheith tuisceanach leo;
  - Pleanáil agus ullmhúchán a dhéanamh i gcónaí go fisiciúil agus ó thaobh intinne de;

- Aon ábhar imní a chur in iúl don Oifigeach Ainmnithe chun déileáil leo agus nósanna imeachta i gcomhair tuairiscí den saghas sin a leanúint;
- Ba cheart go mbeadh polasaí frith-bhulaíochta ag eagraíochtaí. Leanaí agus daoine óga a spreagadh chun aon bhulaíocht, ábhar imní nó buartha a chur in iúl, agus le tuiscint a bheith acu ar an mbeartas frithbhulaíochta. (Is féidir tuilleadh eolais a fháil ar bheartais frith-bhulaíochta in 'Ár nDualgas chun Cúraim' Leathanach Eolais 2, An Roinn Sláinte agus Leanaí, 2002);
- Códanna gléasta agus iompair a leanúint;
  - Meastóireacht a dhéanamh ar chleachtais oibre go rialta;
  - Oiliúint chuí a sholáthar don fhoireann agus d'oibrithe deonacha;
  - Taifead agus tuairisc a dhéanamh ar aon tarlúintí nó timpistí;
- Beartais agus nósanna imeachta a athbhreithniú agus a thabhairt suas chun dáta go rialta;
- Eolas a thabhairt do phríomchúramóirí ar aon cheisteanna a bhaineann lena gclann;
- Feitheoireacht chuí a chinntiú bunaithe ar choibhnis chuí de réir aoise, cumais agus gníomhaíochtaí; cothromas inscne a chinntiú in imeachtaí cónaitheacha;
- Cumarsáid shoiléir a chinntiú idir an t-ealaíontóir agus an eagraíocht; Treoirínte agus leathanach spreagtha d'ealaíontóirí;
- Aontú scríofa a bheith ann le haon eagraíocht sheachtrach a bhfuil an t-ealaíontóir ag obair leis;
- Ná cuir ábhair imní i leataobh, i.e. ná déan dada;
- Ná lig d'fhadhb imeacht ó smacht;
- Seachain a bheith ag glacadh seisiún leat féin. Murar féidir sin a dhéanamh, glac do sheisiún i dtimpeallacht oscailte le heolas agus le lántoil na bpríomhchúramóirí;
- Seachain siab a thabhairt do leanbh/duine óg agus má dhéanann bí cinnte go gcuirtear na príomhchúramóirí ar an eolas;
- Bí cúramach faoi rudaí a deirtear agus faoin teanga a úsáidtear. Más dóigh leat gur chuir rud éigin a dúirt tú isteach ar dhuine éigin, déan iarracht leithscéal a ghabháil go cúramach tuisceanach.

Iompar Míchuí

- Seachain a bheith ag caitheamh an iomad ama i d'aonar le leanaí/daoine óga;
  - Ná húsáid nó ná ceadaigh ráitis mhaslacha nó caint nó iompar graosta;4
  - Ná déan feoil is iasc de do chuid leanaí/daoine óga a bheith rómhór le haon duine, ná bí róghéar ar aon duine, ná bí ag magadh rómhór faoi aon duine, agus ná tarraing an iomarca airde ar dhuine amháin;
- Ná bain do dhuine ar bith ar bhealach mígheanasach agus ná ceadaigh a leithéid;
- Ná buail agus ná tabhair sciúirse fhisiciúil do leanaí/daoine óga;
- Ná caith am ar bhealach míchuí le leanaí/daoine óga; i.e. lasmuigh d'imeachtaí struchtúrtha de chuid na heagraíochta.

Teagmháil Fhisiciúil

- Iarr cead ar an leanbh nó ar an duine óg maidir le lámh a leagan ar a gcolainn (seachas i gcás práinne nó contúirte);
- Seachain imirt gharbh nó teagmháil mhíchuí;
- Seiceáil go bhfuil gach duine ar a gcompord nuair atáthar ag déanamh gníomhaíochtaí a mbíonn teagmháil fhisiciúil i gceist leo;

Sláinte agus Sábháilteacht

- Ná fág leanaí gan duine éigin i bhfeighil nó i gceannas orthu;
- Déan cinnte go láimhseáltar ábhair chontúirteacha go cúramach;
- Cuir timpeallacht shábháilte ar fáil;
- Bí eolach ar na nósanna imeachta i gcás timpiste agus lean dóibh i gcónaí.

Nósanna imeachta i gcás tuairiscí:

TEAGMHÁILÍ FAOI CHEISTEANNA A BHAINNEAN LE COSAINT AGUS LEAS LEANAÍ

Tá Ionia Ní Chróinín ceaptha mar an té ar cheart teagmháil a dhéanamh leis má tá ceist nó ábhar imní agat faoi aon ghné de shábháilteacht nó de leas linbh nó duine óig ar an láthair oibre. Is é dualgas an duine seo comhairle agus tacaíocht a thabhairt don fhoireann faoi bheartais agus faoi nósanna imeachta maidir le cosaint leanaí, agus a chinntiú go leantar na nósanna sin. Tá an té atá ainmnithe freagrach freisin as eolas a chur ar fáil d’Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte nó do na Gardaí nuair is cuí sin.

Is féidir teagmháil a dhéanamh le Ionia Ní Chróinín ag oifig Moonfish, c/o Branar Drámaíocht, Unit 15, Glenrock business park, Ballybane, Co. na Gaillimhe; 085 7768525 nó moonfishtheatre@gmail.com

Tá Máiread Ní Chróinín ceaptha mar ionadaí ar Ionia Ní Chróinín. Is féidir teagmháil a dhéanamh léi ag Oifig Moonfish, nó ag 085 1181332.

Nósanna chun taifead a dhéanamh ar tharlúint:

Déanfaidh foireann Moonfish an t-eolas seo a leanas a thaifeadadh i dtaobh leanaí agus daoine óga:

- Cúiseanna amhrais;

- Ábhar buartha;
- Rudaí a chonacthas a chuir imní orthu;
- Athrú in iompar daoine;
- Gníomhaíochtaí agus torthaí.

Cad ba chóir a dhéanamh nuair a insíonn leanbh rud éigin tromchúiseach;

- Fan socair agus éist leis an leanbh/duine óg, tabhair dóthain ama dó/di chun a bhfuil le rá aige/aici a rá;
- Ná cuir ceisteanna claonta agus ná héiligh sonraí;
- Tabhair misneach don leanbh/duine óg, ach ná geall aon rud a choimeád faoi rún;
- Ná tabhair ar an leanbh/duine óg na sonraí a athrá murar gá;
- Mínigh don leanbh/duine óg cad é an chéad rud eile a tharlóidh (ba chóir don mhíniú a bheith oiriúnach d'aois an linbh).

Nósmhaireachtaí Tuairiscithe:

Seo leanas na nósanna tuairiscithe d'fhonn tuairisciú a dhéanamh ar cheisteanna a bhaineann le sábháilteacht agus le leas an linbh/duine óg.

- Inseofar an scéal don té atá ceaptha chun déileáil le ceisteanna cosaint leanaí nó lena (h)ionadaí, mura bhfuil fáil air/uirthi;
- Glacfaidh an t-Oifigeach leis an tuairisc agus déanfar an baol cosanta a mheas.
- Déanfar an buairt a chur in iúl don té cuí, bíodh sin múinteoir ranga, príomhoide, Bord sláinte nó Gardaí.
Cuirfear an tuismitheoirí , cúramóirí agus aosaigh fhreagracha eile ar an eolas faoi aon tuairisc a dhéanfar, sin murar dóigh go méadóidh sé an chontúirt atá ag bagairt ar an leanbh/duine óg;
- Tá cead ag an té atá freagrach as déileáil le ceisteanna cosanta an linbh teagmháil a dhéanamh le Roinn Dualgais Obair Shóisialta ag Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte d'fhonn comhairle neamhfhoirmiúil a fháil sula ndéanann siad a dtuairisc;

- Coinneofar an té a chuireann a b(h)uairt in iúl ar an eolas faoina bhfuil ag tarlú;
- Coimeádfar taifead ar ghníomhaíochtaí agus ar thorthaí;

Coimeádfar taifead ar na sonraí go léir, dáta, am agus daoine atá sáite sa scéal san áireamh (mar shampla daoine a bhfuil a ainm i leabhar tarlúintí). Ba chóir d'aon eolas a thairfeadtar cloí leis na fíricí;

RÁITEAS RÚNDACHTA

Táimidne Compántas Moonfish tiomanta ionas go gcinnteofar an ceart atá ag daoine ar rúndacht. Mar sin féin, maidir le cosaint agus leas leanaí leanaimid na prionsabail seo a leanas:

- Ní thabharfar eolas amach ach nuair is gá sin, d'fhonn an leanbh/duine óg a choimeád sábháilte;
- Nuair a chinnimid faisnéis den sórt sin a chur ar aghaidh chuig daoine eile d'fhonn an leanbh nó an duine óg a choimeád slán, ní hionann é agus sárú rúndachta;
- Ní féidir linn rúndacht iomlán a gheallúint nuair atá leas an linbh nó an duine óig i mbaol;
- Tá sé de cheart ag príomhchúramóirí, ag leanaí agus ag daoine óga fios a bheith acu má táthar ag roinnt faisnéis phearsanta agus/nó má tá tuairisc á cur faoi bhráid Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte, sin mura méadófaí an baol atá ann don leanbh/ duine óg dá dheasca;
- Ní úsáidfear íomhánna den leanbh/duine óg ar aon chúis gan cead ón tuismitheoir/ cúramóir (mar sin féin, ní féidir linn a chinntiú nach n-úsáidfear ceamaraí/ físthaifeadáin ag taibhléirithe poiblí);
- Cuirfear nósanna imeachta i bhfeidhm maidir le húsáid íomhánna de leanaí/daoine óga;
- Cuirfear nósanna imeachta i bhfeidhm freisin d'fhonn faisnéis a thaifeadh agus a stóráil ar bhealach a chloíonn lenár mbeartas rúndachta.

RÁITEAS I dTAOBH BEARTAS EARCAITHE AGUS ROGNAITHE

Cinnteoimid go roghnófar baill foirne go cúramach, agus go gcuirtear oiliúint oiriúnach orthu agus go ndéanfar feitheoireacht chúí orthu, d'fhonn timpeallacht shábháilte a chur ar fáil do leanaí agus do dhaoine óga a bhíonn rannpháirteach sna healaíona. Chuige sin, leanaimid de na prionsabail seo a leanas:

- Cinnteofar rólanna agus freagrachtaí ar bhealach soiléir do gach post (cé acu íoctha nó deonach);
  - Scaipfead fógraí faoi phoist go forleathan;
  - Déanfaimid ár ndícheall daoine a bhfuil na cáilíochtaí is oiriúnaí acu a roghnú;
  - Beidh ar iarrthóirí foirm iarratais a líonadh;
  - Iarrfar ar iarrthóirí foirm dhearbhaithe a shíniú;
  - Beidh gá le dhá thuairisc mholta i bhfoirm scríbhinne. Tuairiscí a scríobhadh gar d'am an iarratais a bheidh iontu, bainfidh siad le hábhar, agus cinnteofar iad ó bhéal trí theagmháil a dhéanamh leis na húdair;
  - Roghnóidh painéal de bheirt ionadaithe ar a laghad (nó níos mó) trí mheán agallaimh an fostaí;
  - Ní fhóstar aon duine a meastar faoi/fúithi go bhféadfadh baol a bheith i gceist leo
- dá mbeidís ag obair le leanaí/daoine óga;
- Ar na cúiseanna a bhféadfaí duine a chur as an áireamh tá:
    - o Aon chiontaithe a bhaineann le leanaí;
    - o Diúltú an fhoirm iarratais nó an fhoirm dhearbhaithe a shíniú;
    - o Gan dóthain fianaise scríofa a chur ar fáil d'fhonn ionannas nó aitheantas a chinntiú;
    - o Cur i bhfolach faisnéise a bhaineann le hoiriúnacht an iarrthóra a bheith ag obair le leanaí;
  - Beidh tréimhse phromhaidh i gceist a bhainfidh le hábhar; (sé mhí)
  - Beidh ar gach ball foirne géilleadh do chuardach glanréitithe ó na Gardaí; má bhíonn a leithéid ar fáil, lorgófar é.

RÁITEAS I dTAOBH BEARTAS BAINISTÍOCHTA FOIRNE

Dualgais a bhaineann le baill nua foirne:

- Páirt a thógáil i seisiún induchtaithe oiliúna a bheidh riachtanach;
- Bheith ar an eolas faoi chód iompair na heagraíochta, nósanna imeachta i dtaobh chosaint leanaí, agus faoi ainm agus ról an té atá ceaptha chun déileáil le ceistanna i gcásanna ar leith;
- Tréimhse thrialach nó phromhaidh a chur isteach.

Maidir leis an bhfoireann:

- Déanfar feitheoireacht chúí orthu féin agus athbhreithniú oiriúnach ar a gcuid cleachtas oibre;
- Beidh orthu an Ráiteas i dTaobh an Bheartais um Chosaint Leanaí a bheith léite agus sínithe acu;
- Cuirfear oiliúint maidir le cosaint leanaí ar fáil dóibh.

RÁITEAS I dTAOBH BEARTAIS FAOI RÓI Na bPRÍOMhCHÚRAMÓIRÍ

Táimid tiomanta do bheith oscailte le gach príomchúramóir.

Chuige sin leanaimid na prionsabail seo a leanas:

- Cuirfear príomhchúramóirí ar an eolas faoinár mbeartas um chosaint leanaí;
- Cuirfear príomhchúramóirí agus scoileanna ar an eolas faoi gach imeacht agus faoi imeachtaí atá á mbeartú;
- Eiseofar foirmeacha teagmhála/ceada nuair is gá sin;
- Cloífead le cleachtas sláinte agus sábháilteachta;
- Cuirfear beartais atá dírithe ar an leanbh de réir na gcleachtas is fearr;
- Cloífead lenár dTreoirínte earcaíochta;
- Cinnteofar oiread agus is féidir go n-oireann gníomhaíochtaí don aois atá na leanaí/daoine óga;
- Brostófar agus éascófar rannpháirtíocht na dtuismitheoirí, na gcúramóirí nó na n-aosach freagrach de réir mar a oireann.

Má bhíimid imníoch nó buartha faoi leas an linbh/duine óig, cuirfimid i bhfeidhm na cleachtais seo a leanas:

- Tiocfaimid i gcabhair ar an leanbh nó ar an duine óg;
- Coimeádfaimid na príomhchúramóirí ar an eolas ar bhonn leanúnach, sin mura gcuirfeadh a leithéid an linbh/duine óg i mbaol níos mó.
- San chás go mbíonn ábhar imní againn maidir le cosaint agus leas leanaí, tá sé de dhualgas orainn iad sin a chur ar aghaidh chuig an Oibrí Sóisialta ar Dualgas agus chuig na Gardaí i gcás práinne;
- I gcás gearáin in aghaidh ball foirne, cinnteoidimid láithreach sábháilteacht an linbh/duine óig agus cuirfimid na príomhchúramóirí ar an eolas de réir mar is cuí.

Mar eagraíocht atá dírithe ar leas an linbh, táimid tiomanta do thús áite a thabhairt do riachtanais an linbh. Chuige sin, cuirfimid na prionsabail seo a leanas i bhfeidhm:

- Déanfaimid teagmháil le Feidhmeannacht na Seirbhíse Slainte Áitiúil sa chás go mbíonn ábhar imní ann faoi chosaint linbh;
- Molfaimid do phríomhchúramóirí oibriú i bpáirt linn ag leanúint na dTreoirínte atá leagtha amach ag an eagraíocht s'againne d'fhonn sábháilteachta a gclainne a chinntiú;
- Beidh duine faoi leith ceaptha ar féidir teagmháil a dhéanamh leis/léi, chun cásanna a phlé le príomhchúramóirí sa chás go mbeadh ábhar buartha nó imní ann faoi leas linbh nó duine óig.

Má dhéantar líomhain in aghaidh ball foirne

Ní mór dhá nós imeachta faoi leith a leanúint:

1. Maidir leis an leanbh/duine óg pléifidh Ionia Ní Chróinín le ceisteanna a bhaineann leis an leanbh/duine óg.
2. Maidir leis an té a bhfuil an líomhain curtha ina leith pléifidh Ionia Ní Chróinín leis na ceisteanna a bhaineann leis an mball foirne.

- Is é an chéad rud atá le cinntiú nach bhfuil an leanbh/duine óg i mbaol nuair nach gá sin;
- Má chuirtear líomhaintí in aghaidh an Oifigigh Ainmnithe, ní mór teagmháil a dhéanamh leis an ionadaí atá ceaptha;
- Ba chóir na nósanna imeachta maidir le tuairiscí a dhéanamh atá pléite in Alt 3 de na Treoirí seo a leanúint. Ba chóir go gcuirfí na príomhchúramóirí agus an leanbh/duine óg a choimeád ar an eolas faoi ghníomhaíochtaí atá pleanáilte agus atá curtha i gcrích. Ba chóir caitheamh leis an leanbh de réir mar atá oiriúnach dá (h)aois;
- Cuirfear an ball foirne ar an eolas a luaithe is is féidir
- Faoi nádúr na líomhna;
- Ba chóir seans a thabhairt don bhall foirne freagra a thabhairt ar an líomhain;
- Ba chóir cathaoirleach/ceannphort na heagraíochta a chur ar an eolas chomh luath agus is féidir;
- Ba chóir aon ghníomhaíocht a leanann líomhain mí-úsáide in aghaidh fostaí a chur i bhfeidhm tar éis dul i gcomhairle le Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte agus leis na Gardaí;
- Tar éis na comhairle sin, ba chóir go ndéarfadh an cathaoirleach/ceannphort leis an gcúisí é agus go leanfaí na nósanna imeachta atá aontaithe.

NÓSANNA IMEACHTA I gCÁS TIMPISTE

- Coimeádfaidh Moonfish suas chun dáta ina bhfuil sonraí teagmhála gach linbh/duine óig atá rannpháirteach ar chúrsaí a bhaineann leis an eagraíocht;
- Ba chóir uimhreacha phráinneacha a bheith ag gach ball foirne
- Cuirfidh an scoil ar an eolas láithreach
- Ní mór d'eagraíochtaí seachtracha a mbíonn baint ag d'eagraíocht leo cruthú a sholáthar go bhfuil árachas dliteanais poiblí acu;
- Ba chóir go mbeadh boscaí garchabhrach ar fáil agus go ndéanfaí athstocáil orthu go rialta; Agus bosca a bheith ag gach ceardlann nó dráma.
  - Ní mór an fhoireann a chur ar an eolas faoi láithreacha na mboscaí garchabhrach atá sa scoil;
- Ní mór an fhoireann a chur ar an eolas faoi láthair na leabhar eachtraí agus timpistí;
- Ní mór rabhadh oiriúnach a thabhairt do dhaoine óga faoin mbaol a bhaineann le hábhar contúirteach;
- Coimeád cuntas ar threallamh contúirteach agus glac céimeanna chun an baol a laghdú oiread agus is féidir;
- Ullmhaigh córas garchabhrach do thurais amach ó shuíomh baile na heagraíochta.